

Beslut

efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid fusk gällande Bråvallagymnasiet 1 i Norrköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Bråvallagymnasiet 1 med Norrköping kommun som huvudman avseende kvaliteten i skolenhetens åtgärder vid fusk. Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1.

Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Bråvallagymnasiet 1 uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk **i hög utsträckning** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Lärarnas beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Bråvallagymnasiet 1 uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk **i flera delar** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolenheten behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Informera eleverna på ett tydligt sätt om skolans normer och regler gällande fusk och hur reglerna är en grund för skolarbetet.

Uppföljning

Norrköpings kommun ska senast **den 20 april 2027** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen till **skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se**. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer 2026:3797 för granskningen i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn möjliggör för lärarna att arbeta med bedömning och betygssättning på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna på skolenheten generellt har förutsättningar att utveckla sitt arbete med bedömning och betygssättning genom att de har tid till ett sådant arbete. Inom ramen för detta finns även utrymme för lärarna att inkludera frågor som handlar om att motverka och upptäcka fusk. Av rektorsintervjun framkommer att rektorn exempelvis brukar frigöra tid under studiedagar för att arbeta med betyg- och bedömningsfrågor. I samband med detta har lärarna också möjlighet att arbeta med att utveckla sin bedömningspraktik och inkludera frågor om att motverka och upptäcka fusk. Flera av de intervjuade lärarna instämmer och uppger att de har goda möjligheter i form av tid, för att beakta risker för fusk och göra avvägningar för att minska riskerna när de utformar bedömningssituationer. Enligt både rektorn och lärarna arbetar lärarna framgångsrikt med att göra avvägningar för att minska riskerna när de planerar och utformar bedömningssituationer. Rektorn uppger att många lärare är intresserade av fortbildning när det gäller användningen av AI-verktyg. Dock är inte fusk eller otillåten användning av AI-användning i bedömningssituationer något problem skolenheten identifierat vilket framgår av samtliga intervjuer. Några av yrkeslärarna uppger att de därför inte heller har ägnat så mycket tid åt den frågan men säger att rektorn skulle ge dem mer tid till detta om det fanns ett behov av det. Andra ämneslag har däremot arbetat mycket för att stärka beredskapen att motverka och upptäcka fusk.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna ska ha goda förutsättningar att samverka regelbundet på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att det finns tid och forum för lärarkollegiet att regelbundet samverka på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka fusk. Av inkommen dokumentation samt av rektorsintervju och intervjuer med lärare framgår att lärarna på skolenheten är organiserade i arbetslag där både yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen ingår. Vidare framgår också att lärarna är organiserade i ämneslag. Det finns tydliga mötesstrukturer där lärarna träffas veckovis i de olika konstellationerna för att exempelvis samverka om frågor som berör undervisning och bedömning och betygssättning. Enligt de intervjuade lärarna blir frågor om fusk en naturlig och integrerad del i samband med de pedagogiska diskussionerna. En av lärarna berättar som exempel att de i ämneslaget brukar diskutera säkerheten i den låsta digitala provplattformen som skolenheten använder när eleverna ska skriva prov. Rektorn och lärarna berättar också att skolan nyligen har uppdaterat skolenhetens rutin vid fusk och att de har pratat om denna vid arbets- och ämneslagmöten. Av rektorsintervjun framgår att de i samband med att de uppdaterat skolreglerna har gått igenom alla regler och diskuterat dem tillsammans i kollegiet och att rutinen vid fusk varit en del av detta. Därtill organiserar rektorn vid nationella prov extra tillfällen för sambedömning med tid för lärarna att exempelvis kontrollera elevers skrivna texter. I lärarintervjuer framkommer emellertid att det finns lärare som undervisar i yrkesämnena som anser att de i mer begränsad omfattning samverkar kring bedömning och betygssättning och kring frågor som handlar om fusk. Lärarna uttrycker samtidigt att det är svårt för elever att fuska i yrkesämnena då de behöver visa sina kunskaper genom att utföra ett praktiskt moment. Lärarna uppger också att om de skulle behöva mer tid för att samverka kring fusk så skulle rektorn ordna det.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn skaffar sig kännedom om vilka behov lärarna har av kompetensutveckling gällande frågor om vilseledande i bedömningssituationer. Av granskningen framgår även att rektorn verkar för att lärarna vid behov får möjligheter att utveckla sin kompetens att upptäcka och motverka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn tar reda på vilka behov lärarna har av kompetensutveckling gällande frågan om fusk vid bedömningssituationer och även mer specifikt kring AI-användning. Rektorn berättar att hen tar reda på

lärarnas eventuella behov av kompetensutveckling inom området genom såväl formella som informella samtal med lärarna både i grupp och individuellt. Rektorn ställer medarbetarsamtal alltid på frågan om vilka behov lärarna har av kompetensutveckling på lång och på kort sikt. Detta inkluderar även icke-legitimerade och nyanställda lärare. Utöver det skapar sig rektorn också en uppfattning om vilka lärare som kan behöva kompetensutveckling i samtal med lärarna på gruppnivå exempelvis vid arbetslagsmöten där rektorn deltar aktivt och i veckovisa möten på lagledarna på de båda programmen.

Av granskningen framgår också att rektorn erbjuder lärarna kompetensutveckling gällande fusk och AI-användning. Av rektorsintervjun framgår att frågan om AI-verktyg är en fråga som diskuteras mycket både på huvudmannanivå och i rektorsgruppen, exempelvis vilken typ av kompetensutvecklingsinsatser som behöver genomföras. Huvudmannen har en digitaliseringsavdelning som tillhandahåller utbildningsmaterial för kommunens lärare inom området och huvudmannen har planerat att genomföra en utbildningsdag för lärarna i januari 2027. Rektorn uppger också att lärarna får individuell fortbildning om det framkommer önskemål på individnivå. En av skolenhetens specialpedagoger har exempelvis påbörjat en högskoleutbildning om AI-litteracitet och två lärare får kollegial handledning av en lärare från en annan skolenhet. Enligt intervjuade lärare har de genomförda insatserna varit bra då deras möjligheter att motverka och upptäcka fusk med AI-verktyg ökar ju högre deras egen förståelse inom området är.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan och som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att rektorn ser till att det finns information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter på skolenheten samt information om vad som gäller vid fusk. Informationen är samordnad, enhetlig och väl avvägd i relation till elevgruppen.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att det på skolenheten finns samordnad information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter, vilket även inkluderar sådant som rör fusk vid bedömningssituationer. Av rektorsintervjun framgår att rektorn tillsammans med skolans ledningsgrupp i

samband med införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan (Gy25) fått i uppdrag av huvudmannen att se över vilken information de ska ge till de elever som kommer nya till den kommunala gymnasieskolan. Informationen handlar både om betyg och om elevernas rättigheter och skyldigheter i form av skolregler vilket även inkluderar frågor om fusk. Varje skolenhet har sedan anpassat informationen till sina respektive program. De har även tagit fram ett förväntansdokument, där information om elevernas rättigheter och skyldigheter framgår, som elever och vårdnadshavare ska underteckna. Skolinspektionen har också tagit del av ett dokument med benämningen "Rutin vid fusk" som såväl rektorn som lärarna berättar om i intervjuer. Rutinen anger bland annat att skolenheten inte tillåter fusk i någon form och att elevens arbete inte bedöms om eleven fuskar. Vidare framgår den formella gången då skolan upptäcker fusk och att inte följa lärarnas anvisningar vid bedömningstillfällen innebär fusk.

Det framgår vidare av granskningen att den information om vad som gäller vid fusk och som eleverna får av lärarna är väl avvägd och enhetlig. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att mentorerna är ålagda att vid ett antal samordnade tillfällen informera eleverna om rutiner kring betyg, bedömning, skolregler inklusive vad som gäller vid fusk. Utöver den information lärarna är ålagda att ge går även rektorn ut i alla klasser i år 1 för att informera eleverna om vad som gäller på skolan, vad som anses som fusk samt vilka konsekvenser som kan följa. Av samtliga intervjuer framgår att informationen är anpassad till elevernas nivå i utbildningssystemet samt att det inte tar omotiverat stort utrymme från undervisningen att informera eleverna. Informationen är till viss del också behovsstyrd och i vissa elevgrupper kan man enligt lärarna behöva prata mer än i andra. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att den skriftliga informationen som eleverna får är enhetlig och kortfattad så det ska vara tydligt och enkelt för eleverna att förstå.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna konsekvent ska tillämpa gemensamma förhållningssätt gällande fusk.

Det framgår av granskningen att rektorn på olika sätt arbetar för att lärarna ska tillämpa gemensamma förhållningssätt avseende fusk och användning av AI i bedömningssituationer. Av rektorsintervjun framkommer att rektorn ser över samt går igenom rutiner och förhållningssätt, exempelvis gällande skolans arbete med fusk i samband med skolstart. Detta för att samtliga lärare ska få samma information om vad som gäller på skolenheten. Rektorn deltar även aktivt på arbetslagsmöten samt vid behov på olika ämneslagsmöten. Enligt såväl rektorn som lärarna är det tydligt vad som utgör fusk i en bedömningssituation samt hur de ska hantera en eventuell situation av fusk. Enligt rektorn, lärarna och eleverna är det tydligt att eleverna ska följa lärarens anvisningar vid en bedömningssituation och att det räknas som fusk om de inte gör det. Vid

misstanke om fusk ogiltigförklarar läraren uppgiften och bedömer den inte. Enligt lärarna och rektorn kan det variera beroende på uppgift vad som är tillåtet och inte. Läraren ska därför alltid tydliggöra detta i samband med examination vilket intervjuade elever bekräftar att lärarna också gör.

Vidare visar granskningen att det är en riktlinje på skolenheten att elever inte får använda AI vid bedömningssituationer. När det gäller vad som är tillåtet i skolarbetet vid övningstillfällen är det enligt rektorn och lärare upp till varje arbetslag och beroende på ämne att avgöra. Intervjuade lärare ger olika exempel på hur AI-verktyg får användas i undervisningen i lärandefrämjande syfte exempelvis för att förstå begrepp och hitta källor. Enligt eleverna brukar de få använda AI som hjälpmedel för vissa delar av sina arbeten även om det också finns lärare i enstaka ämnen som inte tillåter det.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna bedriver ett aktivt arbete i syfte att göra skolenhetens information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter samt fusk känd för eleverna.

Av granskningen framgår att rektorn arbetar för att lärarna på olika sätt och vid olika tillfällen ska informera eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande fusk och otillåten AI-användning. Rektorn uppger att hen återkommande påminner lärarna om att de ska upplysa eleverna om detta. Enligt rektorn och flera av de intervjuade lärarna har skolenheten en tydlig arbetsgång för i vilka sammanhang de ska informera eleverna om betyg, rättigheter och skyldigheter som inkluderar fusk. Rektorn uppger att hen ser till att lärarna ger eleverna information under en introduktion vid utbildningens början. Vidare påminner rektorn lärarna regelbundet om att de ska prata med sina elever om vad som gäller vid fusk exempelvis i samband med bedömningssituationer och inför start av nya ämnen. Rektorn berättar att informationsinsatserna är nedskrivna i årshjulet för att uppmärksamma lärarna om att gå igenom rutinen vid fusk även med eleverna i år 2 och 3. Flera lärare instämmer och uppger att det är tydligt både vad rektorn ska göra och vad de som lärare förväntas göra samt att lärarna har fått information om det. Enligt rektorn tar hen reda på hur lärarna arbetar med bland annat detta genom att delta aktivt på arbetslagsmöten samt även delta på ämneslagsmöten utifrån behov. Därtill rör sig rektorn mycket i skolan, både i verkstäderna och i klassrummen och får reda på mycket genom såväl formella som informella samtal med elever och lärare.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att det ska finnas gemensamma arbetssätt på skolenheten för hur situationer där en eller flera elever fuskar ska hanteras. Rektorn ser även till att de involverade får stöd i sådana situationer.

Det framgår av granskningen att skolenheten har en rutin vid fusk med en arbetsgång som anger hur lärarna ska hantera situationer av fusk. Rektorn och lärarna berättar att vid en situation av fusk ska undervisande lärare samtala med eleven samt meddela mentor skriftligen. Mentor ansvarar för att meddela vårdnadshavare samt informera rektorn som i sin tur pratar med eleven. Om det är första gången en elev fuskar får eleven en muntlig varning, vid upprepat fusk får eleven en skriftlig varning. Av intervjuer med rektorn framgår att de vid upprepat fusk även kopplar in elevhälsan. En elev kan också bli avstängd. Av samtliga intervjuer framgår dock att det inte är vanligt förekommande att elever fuskar i bedömningssituationer och att det aldrig har hänt att någon elev blivit avstängd på grund av fusk.

Vidare framgår av granskningen att rektorn har beredskap för att ge aktivt stöd till lärare och elever för att hantera situationer som rör eventuellt fusk. Av rektorsintervjun framgår att hen uppmuntrar lärarna att ta hjälp av rektorn om de skulle känna behov av stöd exempelvis i samtal med elev och vårdnadshavare. Av intervjun framgår vidare att eleverna i en eventuell situation av fusk också kan få stöttning av elevhälsan och av specialpedagog då det är viktigt att utreda orsaken till att en elev väljer att ta till fusk.

Rektorns arbete för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna

Granskningen visar att rektorn verkar för att de gemensamma arbetssätten är kända bland lärarna.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna känner till hur de ska hantera situationer där elever fuskar eller använder AI-verktyg på ett otillåtet sätt vid bedömningssituationer. Enligt såväl rektorn som lärarna är skolenhetens rutin vid fusk väl implementerad och känd för lärarna på skolan. Rektorn uppger att hen regelbundet påminner lärarna om rutinen och tillägger att om en lärare skulle

vara osäker på något steg i konsekvenstrappan så känner alla lärare till var de kan hitta dokumentet.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningssituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna arbetar medvetet med att utforma bedömningssituationer och bedömningsunderlag och att de i detta arbete gör avvägningar för att minska risken för fusk. Det skiljer sig dock mellan lärare i vilken mån de klargör skolans normer och regler inklusive frågor som berör fusk samt upplyser eleverna om risker med AI-verktyg kopplat till skolarbetet.

Av granskningen framgår att lärarna har god kontroll över bedömningssituationer inklusive gymnasiearbetet så att de bedömningsunderlag de inhämtar ska vara tillförlitliga. Av rektorsintervju samt av intervju med lärarna framgår att skolenheten har slutat att använda inlämningsuppgifter som betygsunderlag eftersom det är svårt att säkerställa tillförlitligheten i innehållet. Lärarna berättar att de istället utformar bedömningssituationer på plats på skolan där de kan säkra upp den fysiska miljön. I intervju med elever, lärare och rektorn framkommer att eleverna skriver prov i en digital provplattform med låst skrivyta i teoretiska ämnen eller endast får använda papper och penna vid provtillfällen. Eleverna berättar att det inte går att byta sida för att kolla upp något när de skriver i den låsta provplattformen vilket enligt eleverna gör det mycket svårt att fuska. Vidare berättar lärarna att de kombinerar de skriftliga examinationerna med att följa upp elevernas kunskaper muntligt och att de försöker variera bedömningsformerna så att eleverna ska få visa sina kunskaper på olika sätt. Lärarna som undervisar i yrkesämnen uppger att det är svårt för elever att fuska i ämnen där de behöver utföra praktiska moment för att visa sina kunskaper. Yrkeslärarna säger att de tar reda på vad eleverna kan på flera olika sätt inte bara genom prov, utan också genom att prata med eleverna i samband med att de genomför en praktisk uppgift. På så sätt skapar sig lärarna en bild av huruvida eleverna förstår och verkligen besitter kunskaperna. När det gäller gymnasiearbetet berättar såväl eleverna som lärarna att det är svårt att fuska. Lärarna uppger att eleverna på yrkesprogram ska redovisa sina kunskaper praktiskt kopplat till den yrkesinriktning de går.

Lärarna säger att de har flera delavstämningar under gymnasiearbetets gång där eleverna både muntligt och skriftligt ska reflektera hur de gått till väga och menar att det är uppgifter som eleverna inte kan hämta någon annanstans än från sig själva.

Det framgår vidare av granskningen att lärarna i varierande mån brukar informera eleverna om vilka regler som gäller angående fusk och hur skolenheten hanterar fusk. Några av de intervjuade lärarna berättar att de endast i begränsad omfattning informerar eleverna om vilka konsekvenser fusk kan ge och att det är lätt att förutsätta att eleverna redan känner till skolans normer och regler när de går år 2 och 3. Av intervju med elever som går andra och tredje året framkommer att de inte känner till huruvida skolenheten har några samlade regler beträffande fusk och att lärarna sällan pratar med dem om detta. Eleverna tillägger dock att de tycker att det är rätt tydligt vad som är fusk och inte, exempelvis att man inte kan använda mobiltelefon för att söka efter svar eller använda AI-verktyg för att skriva en text. Av elevintervju framkommer vidare att det heller inte är tydligt för eleverna huruvida inlämningsuppgifter är betygsgrundande eller inte.

Av granskningen framgår även att lärarna i varierande omfattning brukar upplysa eleverna så de ska få förståelse för sitt eget ansvar kopplat till användandet av AI-verktyg i skolarbetet. Av intervjuer med lärare framkommer endast enstaka exempel på att lärare pratar med eleverna om att AI-verktyg inte garanterar att en text är korrekt, att AI-verktyg kan ge felaktig information och att det inte är okej att plagiera en text. Någon lärare ger också exempel på att hen brukar påminna eleverna om att det är eleven själv som ansvarar för att källhänvisa korrekt och att de ska använda egna ord när de skriver texter. Enligt eleverna varierar det i vilken mån lärarna pratar med dem om deras eget ansvar kopplat till användande av AI-verktyg. Några elever känner inte igen att detta är något lärarna har pratat om men tror att det kan bero på att fusk inte är något problem på skolan.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna följer upp bedömningssituationer och betygsunderlag för att utveckla sin bedömningspraktik och tar i detta arbete hänsyn till de risker som finns i syfte att motverka vilseledande.

Av granskningen framgår det att lärarna överlag följer upp sina examinationsformer i syfte att motverka fusk. Av rektorsintervjun samt intervjuer med lärare framgår att lärarna kontinuerligt och på olika sätt utvärderar hur skoluppgifter fungerat kopplat till bedömning och betygsättning. Lärarna ger flera exempel på hur de arbetar med att utvärdera såväl utformningen som genomförandet av olika uppgifter. Ett exempel är att lärarna bland annat givet den snabba tekniska utvecklingen har förändrat sina examinationsformer på skolenheten. Lärarna ger som exempel att de inte längre använder inlämningsuppgifter som betygsunderlag på grund av risken för fusk. Därför låter

de eleverna göra skriftliga prov i en låst provplattform eller använda papper och penna. Enligt intervjuade lärare för de diskussioner och utbyter erfarenheter i ämneslagen för att bland annat bedöma risker i syfte att motverka fusk inför nationella prov. Av intervjuer med lärare framgår vidare att de anser att såväl de teoretiska som praktiska bedömningssituationerna är säkra mot fusk tack vare lärarnas förebyggande arbete i utformandet av bedömningssituationer. Även rektorn instämmer i detta och uppger att lärarna gör det största arbetet för att motverka och upptäcka fusk när de planerar genomförandet av olika uppgifter.

Det framgår också att lärarna arbetar för att hålla sig uppdaterade om teknikutvecklingen inom AI. Lärarna berättar att de i kollegiet deltagit i utbildningar som rör förhållningssätt till digital teknik i skolarbetet vid ett flertal tillfällen. Exempelvis har lärarna deltagit i en föreläsning som bland annat handlade om hur man som lärare kan tänka när man skapar uppgifter samt innehöll allmän vägledning kring AI-användning och fusk. Lärarna uppger att de också är duktiga i kollegiet på att lära sig av varandra och dela med sig av information som rör undervisningen.

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna har en beredskap i form av strategier och arbetssätt för att upptäcka och hantera situationer där elever fuskar. Lärarnas insatser för att ge eleverna kännedom om skolans arbetsgång vid vilseledande varierar dock.

Av granskningen framkommer att lärarna arbetar i varierande omfattning för att ge eleverna kännedom om skolenhetens arbetsgång vid konstaterat fusk. Av intervju med lärare framkommer att det är mentorerna som informerar eleverna om deras rättigheter och skyldigheter kopplat till fusk under introduktionsveckan vid utbildningens början. Eleverna bekräftar detta och uppger att de får information både muntligt och skriftligt och rutinen vid fusk står nedskrivet i ett häfte som de får när de börjar. Samtidigt framgår av granskningen att det skiljer sig mellan lärare huruvida de aktivt arbetar med att tydliggöra arbetsgången vid fusk. Några lärare uppger att de inte brukar informera eleverna om konsekvenserna vid fusk eftersom det inte varit aktuellt med andra påföljder än att kontakta mentor. Några lärare säger att det är lätt att förutsätta att eleverna som går år 2 och 3 redan har kännedom om vad som gäller. Av intervju med elever framgår dock att så inte är fallet.

Det framgår av granskningen att lärarna använder olika strategier för att upptäcka fusk som sker fysiskt på plats i en lektionssal. Enligt eleverna är lärarna överlag uppmärksamma vid provsituationer. Av lärarintervjuer framgår att lärarna på olika sätt säkrar upp miljön vid bedömningssituationer. Exempelvis använder lärarna en digital provplattform med låst skrivyta i samband med bedömningssituationer eller låter eleverna använda endast papper och penna. Vidare samlar lärarna in mobiltelefoner och smartklockor och placerar eleverna så de inte kan titta på varandras prov exempelvis med hjälp av skärmar. Utöver det uppger lärarna att de aktivt går runt i provsalen i syfte att uppmärksamma och försvåra fusk. En lärare ger som exempel att läraren alltid ställer sig längst bak i klassrummet för att ha uppsikt över elevernas datorskärmar. Några elever uppger dock att det finns lärare som inte är lika aktiva med att gå runt i provsalen och att det är lättare för elever att fuska då. Enligt eleverna är det mycket svårt att fuska på prov som de skriver i den låsta skrivytan och på prov som de skriver med endast penna och papper.

Det framgår också av granskningen att lärarna har arbetssätt för att motverka och upptäcka fusk vid bedömningssituationer utanför lektionstid. Som tidigare framgått så har skolenheten slutat använda inlämningsuppgifter som bedömningsunderlag och examinationstillfällen utanför lektionstid förekommer endast i enstaka fall exempelvis i anslutning till gymnasiearbetet eller om en elev varit sjuk. Enligt intervjuade lärare är det förhållandevis enkelt för dem att upptäcka om en elev inte har skrivit en text själv eftersom de lär sig vad eleverna kan, hur de uttrycker och formulerar sig. En av lärarna som undervisar i ett teoretiskt och skrivtungt ämne ger som exempel att hen i början av kursen alltid låter eleverna skriva för hand i syfte att skapa en bild av hur eleverna skriver. Enligt både rektorn och lärarna behöver eleverna vid gymnasiearbetet också genomföra en praktisk uppgift och i samband med denna måste eleven också redovisa för läraren hur de tänkt när de planerat och genomfört uppgiften. Lärarna berättar de i bedömningen av gymnasiearbetet ställer frågor till eleverna för att kontrollera deras förståelse och höra hur de reflekterar kring sitt arbete. Även eleverna anser att det är svårt att fuska i ett gymnasiearbete som ska genomföras praktiskt.

Det framgår också av granskningen att lärarna arbetar aktivt för att motverka fusk vid nationella prov. Av samtliga intervjuer framgår att det är mycket svårt att fuska vid nationella prov på skolenheten. Lärarna uppger att de följer samma rutiner som vid andra provtillfällen i lektionssalar för att säkra upp miljön och för att motverka och upptäcka fusk. Inför nationella prov pratar lärarna också ihop sig med sina ämneskollegor, exempelvis genom att dela med sig av tidigare erfarenheter i syfte att motverka fusk. Eleverna uppger att ingen vet i förväg vad provet ska handla om vilket gör det svårt att fuska. Vidare berättar eleverna att de har provvakter som övervakar både i provsalen och vid toaletterna. Eleverna uppger att de inte tror att många elever skulle få för sig att fuska på ett nationellt

prov då en stor del av betyget hänger på provet. Av rektorsintervjun samt av intervju med lärare framkommer inga exempel på att det förekommit fusk i samband med nationella proven under de senaste åren.

Vidare framgår att lärarna generellt tillämpar de gemensamma arbetssätt som finns på skolenheten för att hantera situationer där elever fuskat. Dock har inga ärenden som rör fusk hanterats av rektorn det senaste läsåret vilket gör att det svårt för rektorn och lärarna att svara på huruvida det finns lärare som underlåter att följa dem.

Identifierat utvecklingsområde

Lärarna har inte klargjort skolan normer och regler gällande fusk för eleverna

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att skolenheten behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Informera eleverna på ett tydligt sätt om skolans normer och regler gällande fusk och hur reglerna är en grund för skolarbetet

Elevers möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.¹ Skollagen anger att en rektor eller en huvudman har möjlighet att stänga av en elev som försöker vilseleda vid bedömningen av elevens kunskaper och måluppfyllelse i de frivilliga skolformerna.² Läroplanen för gymnasieskola anger att alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökade digitaliseringen medför. Därvid ska lärarna klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet och samvaron i gruppen.³

Av granskningen framgår att rektorn ser till att det finns samordnad information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolenheten som inkluderar frågor om fusk. Skolenheten har tagit fram en rutin vid fusk som de nyligen uppdaterat, där den formella arbetsgången när någon vid skolenheten upptäcker att en elev fuskat i samband med en bedömningssituation framgår. Det pågår också ett arbete på skolenheten med att informera eleverna om detta. Dock framgår av granskningen att det finns elever som inte känner till att det finns gemensamma regler på skolan kring vad som gäller vid fusk och att det finns lärare som inte informerat eleverna om vilka konsekvenser fusk kan ge. Det framgår vidare att lärarna endast i varierande omfattning brukar upplysa eleverna om risker med AI-verktyg kopplat till skolarbetet så de får möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik. Om inte lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om deras rättigheter och skyldigheter kopplat till frågor om vilseledande, riskerar det leda till att eleverna inte får likvärdig information om vad som är tillåtet och inte vid bedömningssituationer. Det kan även leda till att eleverna inte får likvärdiga möjligheter att tillsammans med lärarna diskutera skolans regler gällande fusk och användning av AI verktyg.

¹ Lgy 25, avsnitt 1 Skolan värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter.

² 5 kap. 17 § skollagen.

³ Lgy 25, avsnitt 2.2 Normer och värden.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn verkar för att samtliga lärare klargör skolenhetens normer och regler gällande fusk och hur dessa är en grund för skolarbetet. I detta ingår också att löpande upplysa eleverna så de får förståelse om sitt eget ansvar kopplat till användande av AI-verktyg samt vad som är tillåtet och inte. Samtliga lärare behöver också arbeta aktivt med att informera eleverna om arbetsgången vid fusk och vilka konsekvenserna blir om någon ertappas med att fuska vid en bedömningssituation. Det kan exempelvis handla om att göra det tydligt för eleverna i vilka fall ett ärende om fusk som går vidare till rektorn. Lärarna kan exempelvis förmedla informationen inför start av nya ämnen eller i samband med att eleverna formulerar mål för sina studier. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg – Skolverket](#)⁴.

På Skolinspektionens vägnar

X Marcus Rönnegard

Beslutsfattare
Signerat av: Marcus Rönnegard

X Helen Lundell Sjöberg

Föredragande
Signerat av: Helen Lundell Sjöberg

I handläggningen av ärendet har även utredarna Britta Seeger och Anders Haglund medverkat.

⁴ Skolverket (2025). *Från bedömningar till betyg*. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg#Fuskochotillatnaverktyg> >. Hämtad 2026-10-16.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal på Bråvallagymnasiet 1 den 15, 16 och 17 september 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av utredarna Britta Seeger och Helen Lundell Sjöberg.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av följande:

- två gruppintervjuer med totalt 8 elever som studerar på fordons- och transportprogrammet och vvs- och fastighetsprogrammet år 2 och 3.
- två gruppintervjuer med totalt 8 lärare som undervisar på fordons- och transportprogrammet och vvs- och fastighetsprogrammet år 1,2 och 3
- en intervju med ansvarig rektor för skolenheten samt rektor för introduktionsprogrammet på Bråvallagymnasiet.
- dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från de digitala intervjuerna och getts tillfälle att yttra sig.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁵

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)⁶ anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).⁷ Vid betygssättning i ett ämne

⁵ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

⁶ Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

⁷ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).⁸ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).⁹

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

⁸ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

⁹ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).